

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland bij vooruitbetaling. f 2.00

Prijs der advertentiën.

Per regel . . . . . f 0.10

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie”, en gezonden aan den Heer L. C. VAN VLEUTEN, Waarn. Redacteur, Regentesselaan 114 of den Secretaris, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., 43 Conradkade, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagpoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor het buitenland minstens f 2.50). Zij die f 5 of meer contrubueren of een gift in één's schenken van f 100, zijn donateur(trice).

De ondergeteekende wonende te . . . . . wenscht donateur-trice te worden der Vereeniging „Oost en West” tegen een jaarlijksche contributie van f . . . . . den 190

Inhoud van dit nummer.

Voor den Noodlijdenden Javaan. — Mededeelingen — Bede om hulp. — Ned. Sub-Comité voor zieken en behoeftige inlanders in de Residentie Semarang. — De positie van de Oost-Indische Officiëren behoort alsnog te worden geregeld bij de Wet. — Weekoverzicht. — Oost-Ind. Berichten. — West-Ind. Berichten. — Ingezonden. — Drukpersdelict. — Voornaamste inhoud van Nederl. Tijdschriften voor Oost- en West-Indië. — Mail. — Feuilleton.

Voor den Noodlijdenden Javaan.

Ontvangen uit Nijmegen: onder 't motto „Java”, ... f 10 en van E. . . . . 1 te zamen. . . . . f 11

Mededeelingen.

I. Van de Afdeling 's Gravenhage:

De Commissie voor opvoeding en onderwijs der afdeling „s-Gravenhage” maakt bekend, dat aanvragen om inlichtingen aangaande plaatsing op school, en huisvesting van kinderen te 's-Gravenhage moeten worden gericht aan: Mevrouw M. TEN BOSCH-BOSSCHER, van Merlenstraat 81, Den Haag, die ook bijna dagelijks in de morgen- en middagen te spreken is in het gebouw Heerenracht 4.

BERICHT.

Zoo als wij reeds in een noot in het vorig nummer mededeelden was er toen al zoo veel kopy, dat onmogelijk alles kon worden geplaatst, zelfs niet met weglating van het vervolg-feuilleton en inkrimping van vele artikelen.

Ook thans mochten wij een zoo groot aantal ingezonden stukken ontvangen, dat, hoe belangrijk de inhoud ook zij, weder niet aan alles plaats gegeven is kunnen worden.

Voorzeker zijn wij dankbaar voor die vele medewerking en stellen wij die op hoogen prijs, ons bij

FEUILLETON.

JALOUZIE.

Vrij naar het Fransch van Th. RENTZON.

DOOR L. C. VAN VLEUTEN.

(Vervolg).

Aan het strand vermengden zich het gelach en de kreten van jonge meisjes met het gedreun der golven; men zag een vlucht parasols en japonnetjes in den wind fladderen en wegliepen.

Dat zijn ongetwijfeld Engelschen, zeide de kapitein Kadiou, terwijl hij op zijn sigaar beet; het heele land is vol Engelschen.

Zij strijken hier neer als vliegen op een strooppot, Dinard is zelfs in den winter een Engelsche stad, en op onze Fransche stranden is het een ware invasie. Natuurlijk hebben zij, in hun eigen land, niets dat zoo mooi is, maar toch, er zijn er hier te veel.

Laten wij ze eens wat meer van nabij bezien, zeide Magorree, terwijl hij wat vooruiling op den strandboulevard.

De beide oude kameraden hielden nu een oogenblik op. De jonge meisjes waren erg luidruchtig. Men hoort het la

voortdurend daarvoor aanbevelende, maar het doet ons leed niet aan alle stukken onmiddellijk plaats te kunnen inruimen, zooals natuurlijk in de bedoeling der inzenders ligt.

Behalve wellicht enkele stukken van overwegend en direct belang die geen uitstel gedoogen, zullen evenwel alle, daarvoor in aanmerking komende stukken door ons gaarne worden geplaatst, in de volgorde als door ons ontvangen. RED.

Veth-Fonds.

In de afgelopen week kwam een bedrag in van f 2780 (waaronder twee giften van f 1000), zoodat nu f 84,557 bijeen is.

Er ontbreekt aan het bedrag van f 100,000 dus nog circa f 15,500, die vóór 1 Januari a. s. binnen moeten komen. Men zende toezeggingen aan den penningmeester, den heer E. Heldring, Kloveniersburgwal 100, te Amsterdam. 6 Dec.

Semarang, 11 November.

De algemeene secretaris ontving van den resident van Sumatra's Oostkust een bedrag van f 10,000, zijnde een gift van vier chinezen te Medan en Tandjong Balei, ten behoeve van noodlijdenden op Java, met verzoek deze som op de nuttigste wijze te besteden.

De algemeene secretaris besloot dit geld te verdeelen a. v. v. f 4000 voor 't Semarang Comité, f 3000 voor mejuffrouw Jansz te Pangoengsen en f 3000 voor de Witte Kruis-kolonie van den heer van Emmerik. De gelden zijn reeds aan den resident van Semarang gezonden ter uitreiking.

„Oost en West” in Indië.

Nog hebben wij een goede tijding te vermelden. De Indische Vereeniging „Oost en West” mocht f 500 ten geschenke ontvangen van den heer H. van Son directeur o. a. van de Landbouw-Maatschappijen Melatti en Tjiseureuh, die naar Europa gaat.

Dit goede voorbeeld — zegt het Bat. Nblid — moge door velen gevolgd worden, de Vereeniging Oost en West kan nieuwe fondsen best gebruiken, voor het werk dat zij thans onder handen heeft: de voorbereiding tot de permanente tentoonstelling waarvan wij reeds vroeger spraken, en die waarschijnlijk zal geopend worden, zoodra de gevraagde gouvernements-subsidie zal zijn toegestaan. v. v.

Van de Afdeling Utrecht.

Leden welke een exemplaar „Jaarverslag 1901” wenschen te ontvangen, kunnen zoolang de voorraad strekt hetzelfde op aanvraag bekomen bij ondergeteekende. Het zal desverkiezende franco toegezonden worden.

De Secretaris-Penningmeester.

D. F. Romein.

Willem Barentsstraat 20b.

Bede om hulp.

Voor al deze bar koude dagen denkt menigeen met diep medeliden aan de beklagenswaardigen die de noodige middelen missen om zich behoorlijk te kleeden, te voeden en te verwarmen; en is het hart daardoor nog meer dan anders geneigd tot liefdadigheid.

Daarom wagen wij het een beroep te doen op het medeliden van de lezers van dit weekblad, ten behoeve van een waarlijk diep beklagenswaardigen verlamden O. I. Ambenaar, die afgekeurd voor den dienst met vrouw en kinderen moet leven van een heel klein en heel onvoldoend pensioentje, en geheel buiten staat is er iets bij te verdienen!

Giften te zijnen behoeve zullen gaarne worden in ontvangst genomen en verantwoord door:

van hier, zeide Kadiou, het zijn Engelsche nuffen, men kan ze al herkennen aan haar in den wind fladderende rossige haren.

Langzamerhand waren ze nu genoeg genaderd, om de damesjes te kunnen onderscheiden.

Toch een mooi land, het onze, zei Kadiou. Ik zal u op een avond eens de nieuwe gebouwen van Dinard laten zien. En denkt ge dan dat zij er bij zal zijn? vroeg Magorree, geheel afgetrokken.

Maar wie dan?

Die groote slanke blondine, met haar grijze robe; die linksche. Kijk, ze ziet net hierheen. Wat een prachtige krullertjes in haar nek! Men zou haast zeggen: gefriseerd goud.

Kadiou lachte luidkeels. Op die manier geniet gij dus van ons schoone panorama! Nu, dat is waarlijk curieus!

Maar Magorree, totaal onder den invloed, was ongevoelig voor die plagerij.

Nu kunt gij ze zelf zien, zeide hij, ze kijkt hierheen.

Kadiou zette zijn oogen wijd open en, zonder een woord verder te praten, legde hij fluks den afstand af, die hem nog van de jonge meisjes scheide. Een oogenblik daarna stond hij vlak naast de schoone blondine, die hem, tot verbazing van Magorree, heel familiär de hand reikte.

Kadiou wenkte zijn vriend om naderbij te komen.

Deze jonge dame, is evenmin een Engelsche als gij of ik, zei hij toen tot Magorree, die bedremmeld bleef staan. Het

Kantoor der Vereeniging Oost en West, Heerenracht 4.

Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher, van Merlenstraat 81; en Den Heer G. B. H. H. Gonggrijp, Koningsplein 4, allen te den Haag. Red.

Door het Ned. sub-comité voor zieke en behoeftige inlanders in de residentie Semarang is tot en met heden ontvangen aan bijdragen in contanten en op inschrijvingsbiljetten:

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like 'Bedrag vorige opgave: f 16.481.69', 'W. d. B. O. te 's-Hage 10.—', 'Inteekenlijst N. . . . . 16.—', 'P. Z. . . . . 2.50', 'M. L. . . . . 17.—', 'Kindercolleete jongemesjes H. d. R. . . . . 33.—', 'L. S. . . . . 10.—', 'v. K. . . . . te Haarlem 25.—', 'v. V. v. H. . . . . te Amsterdam 25.—', 'A. R. . . . . 100.—', 'R. v. L. . . . . 100.—', 'Stoomv. Mpij. Nederland . . . . . 100.—', 'J. B. . . . . 100.—', 'P. E. T. . . . . 100.—', 'L. P. D. o. t. N. . . . . 100.—', 'J. H. H. . . . . 25.—', 'N. N. . . . . 50.—', 'K. W. v. G. . . . . te Baarn 60.—', 'L. v. D. . . . . te Londen 25.—', 'W. T. v. N. . . . . te Apeldoorn 2.50', 'J. K. . . . . te Nijmegen 5.—', 'd. J. v. B. en D. . . . . 5.—', 'H. . . . . 2.50', 'G. H. B. . . . . 2.50', 'L. A. R. . . . . te Zwolle 2.50', 'N. N. . . . . te Scheveningen 60.—', 'Buscolleete lezing . . . . . te Utrecht 3.—', 'Totaal f 18.273.19

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes entries like 'Voor jaarlijksche bijdragen werd ingeschreven door: Bedrag vorige opgave: f 364.—', 'R. v. L. . . . . te Amsterdam f 10.—', 'P. E. T. . . . . 10.—', 'L. v. L. . . . . te 's-Hage 5.—', 'R. H. d. R. . . . . 50.—', 'Totaal f 439.—

's-Hage, 1 December 1902.

De Penningmeester, J. A. v. d. LOEFF.

Met de meeste ingenomenheid plaatsen wij bovenstaande opgave. Ook daarmede blijkt dat, gelukkig de liefde voor en de belangstelling in Indië, in Nederland wakker begint te worden.

Voor al de royale bijdrage van de St. Mpij. Nederland wordt dankbaar vermeld. De Red.

De positie van de Oost-Indische Officiëren behoort alsnog te worden geregeld bij de wet.

In ons eerste hoofdartikel van 13 Nov. jl., traden wij op in het belang van den Inlander, in onze Oost-Indische bezittingen, en betoogden daarbij de wenschelijkheid, en zelfs de urgentie, om zijn welvaart te bevorderen, ook door het voor hem meer productief maken van de verschillende takken van zijn industrie.

Wij brachten daarbij in herinnering, de woorden van Multatuli, dat Indië alleen voor ons kan behouden blijven door rechtvaardigheid en menscheelievendheid.

is Mademoiselle Rose, een nichtje van een mijner oude kennissen, van Madame de weduwe Jagut, van Dinard.

Verbeeld U eens, Mademoiselle Rose, dat mijn vriend Magorree, die pas is teruggekeerd uit Indië, waar hij ongetwijfeld zijn smaak heeft bedorven, mij zei, hoe leelijk en malgracieus hij U vond. Daarop heb ik U met meer aandacht beschouwd, en nu klaag ik mijn vriend openbaar bij U aan.

De ongelukkige Magorree, doodlijk beschaamd en verlegen, protesteerde.

Mademoiselle Rose lachte heel lief, liet daarbij haar witte tandjes schitteren, en scheen nu aan Magorree nog duizendmaal bekoorlijker.

En gij zijt alzoos dus ook te St-Malo gekomen, Mademoiselle Rose?

Zoo als ge ziet. Ik strek tot geleide aan eenige onzer pensionnaires die graag het huis Chateaubriand willen bezichtigen, en daarna gaan wij weer naar huis om thee te drinken, dat zal dan al weer een dagje voorbij zijn!

Morgen moeten we een ander uitstapje ondernemen, en alzoos vervolgens.

Ge weet dat men van mij een soort van cornac heeft gemaakt, een ware guide „Joanne” voegde zij er bij met een ietwat gedempte stem.

Magorree, die dit toch gehoord had, was onthust, maar toch eigenlijk blij dat die schoone jonge vrouw niet wat men noemt, een groote dame was. Onze toekomstige plannen schetsen zich dikwijls al heel lang vooruit af in onzen geest

Daarbij vergaten wij evenwel een voornamen factor tot dat behoud, en wel: Het Nederlandsch-Indisch leger.

Alléén toch met menscheelievendheid en rechtvaardigheid, maar zonder deugdelijk leger is Indië onmogelijk voor ons te behouden.

Dat leger, en wel een goed gedisciplineerd leger, van voldoende sterkte, voorzien van alle noodige hulpmiddelen en z.g. doode weermiddelen, voldoende geoefend en gehard en met goeden geest beziel, is ongetwijfeld evenzeer onmisbaar als menscheelievendheid en rechtvaardigheid; en daarom behoort de behartiging van de belangen van dat leger wel deugdelijk óók tot de roeping van allen die prijs stellen op het behoud van onze koloniën, van Opperbestuur en Regeering in de eerste plaats; en de bespreking en de behartiging van de belangen van dat leger ook tot de schoone taak van de redactie van dit koloniaal weekblad, dat de bevordering van de belangen onzer koloniën ten doel heeft.

Aan die belangen nu gaan wij ditmaal onze krachten wijden.

In het pas door hem uitgegeven boekwerk: „Neerlands krijgsvorm in Insulinde” geeft de gep. Luit.-Kolonel van het O.-I. leger A. S. H. Booms een welbekend en verdienstelijk schrijver, tevens ridder der Militaire Willemsorde, een overzicht van de voornaamste krijgsvorrichtingen van dat roemrijke leger gedurende de afgelopen 19de eeuw, en wijst hij er daarbij op, hoe in die eeuw eigenlijk geen jaar is voorbijgegaan, zonder dat onze troepen in het een of ander deel onzer uitgestrekte Oost-Indische bezittingen een vijand te bestrijden hadden.

Ten gevolge daarvan, en ook door het afmattend, somwijlen moordend klimaat, sneuvelen en sterven voortdurend zeer vele Oost-Indische officieren in de kracht van hun leven; en zijn het betrekkelijk niet velen die, na volbrachten dienstdienst, en met een niet door ziekte of wonden verwoeste of geschokte gezondheid een rustigen ouden dag kunnen genieten van een altijd zuur verdiend, hun dikwerf benijd en dan nog niet eens behoorlijk verzekerd en wettelijk geregeld pensioen.

Er rusten daár, in het verre Oosten, vele Oost-Indische officieren in den eeuwigen slaap onder de wuivende klapperboomen; getuige o. a. het overvolle Memento-Mori te Atjeh!!!

Dat de toestand en de toekomst dier Indische officieren nog steeds niet behoorlijk, d. i. wettelijk geregeld is, is o. i. eene groote onbillijkheid die zoodra mogelijk behoort te worden gebeterd.

Beter laat dan nooit!!!

Het is een niet te ontkennen, maar tevens diep bedroefend feit, dat veelal de roemrijke daden van dat O. I. Leger in het moederland niet naar waarde worden geschat; en dat niet alleen de Kolonie, maar ook het koloniale leger door het moederland meestal nog erg stiefmoederlijk wordt bejegend.

«Wanneer ontzettend tegenspoeden — zegt Booms in zijn voormeld boekwerk —, zoo als het verraad van Lombok, het Indische leger beroeren en tot in zijne grondvesten doen trillen, van smaad en verontwaardiging, dan vindt dat in Nederland weerklank en de geheele natie staat dan als EEN man gereed, om, de traditie der voor-

En hebt ge nog geen ander en beter vooruitzicht vroeg nu kapitein Kadiou?

Helaas neen! Er was sprake van een plaatsing als gezelschapsjuffer te London, bij Mrs. Giles, een voormalige habitué van ons Maison Bleu, maar toen . . . en hier bloosde Rose op eens heel sterk toen is die Dame op eens weer van idee veranderd.

Zij! dacht Magorree, zij loonttrekkende dieners van een zeker capricieuse en onrechtvaardige meesters! Hij wilde iets zeggen, maar zijn tong scheen aan het verhemelte vastgeplakt.

Maar, ik moet nu wel mijne verplichtingen vervullen, en ga daarom maar weer mijn rol van «cornac» op mij nemen zei mademoiselle Rose, met nadruk en opzet dat woord «cornac» uitsprekende.

De jonge meisjes riepen haar al uit de verte, en dat wel met dien klem, waaruit duidelijk het gevoel en bewustzijn van autoriteit merkbaar was.

En lichte en vriendelijke hoofdknik tegen de twee mannen en Rose tiep haastig en vluchtig weg; reeds was zij uit het gezicht toen Magorree nog in stilte de indrukken van haar kleine bottines op het strand beschouwde en volgde.

Al die damesjes lijkten in den regel op elkaar, zij hij eindelijk toen hij weer spreken kon, maar deze is toch waarachtig uniek. Zij gezelschapsjuffer bij een Engelsche Dame? Zij behoorde eigenlijk Prinses te wezen!

Prinses! antwoordde Kadiou, zij is ongelukkiger dan menige dienstbode, de arme kleine. Dat is in een pensionnaal

vaderen getrouw, de broeders in Indië te helpen en bij te staan. Maar overigens herdenkt men die dapperen, en roemt men de zelfopoffering dier braven slechts met pralende woorden in deftige redevoeringen etc. etc."

Treurig, maar volmaakt waar. Heel veel ware belangstelling voor dat, toch waarlijk zoo roemrijke O. I. leger bestaat er dan ook niet in Nederland, zelfs niet bij het Opperbestuur. Dit althans moet worden afgeleid uit het feit, dat tot dusverre nog geen enkel der veelvuldig elkaander opvolgende Ministers van Koloniën zich tot taak stelde, om de positie en de toekomst van de O. I. officieren wettelijk te regelen op dezelfde wijze, mutatis mutandis, als reeds sedert vele jaren geschiedde ten behoeve van de officieren van het Nederlandsche leger, en dat zelfs nog geen enkel kamerlid, van welke politieke kleur dan ook, het bereiken van dat schoone doel zich tot ernstige taak rekende, alhoewel elk jaar iedere Minister van Koloniën wordt gekweld met talloze be- op- en aanmerkingen, interpellatiën, en wat dies meer zij.

Om alles en nog wat wordt gedacht, en ten behoeve van de soms meest futiele aangelegenheden de sluisen der wel- of niet wel-sprekendheid geheel open gezet. Maar, aan het thans door ons behandelde, toch waarlijk hoogst belangrijke vraagstuk schijnt nog niemand ernstig te hebben gedacht, en, wanneer er al eens terloops een enkel woord in de Kamers over werd gewisseld dan lieten onze vertegenwoordigers zich meestal al heel spoedig met een onbeduidend antwoord te vreden stellen. En . . . . de zaak bleef zoo als die aanvankelijk was; en de papieren werden maar weder gevoegd bij de andere retroacta, en begraven in het stof der archieven van het Ministerie van Koloniën.

Ten behoeve van de Nederlandsche officieren is reeds voor lang de noodige wettelijke regeling betreffende hun positie en toekomst getroffen.

Dit benijden wij hun volstrekt niet; het is een recht waarop zij aanspraak hebben. Maar . . . . dan ook ongetwijfeld minstens even zeer hunne kameraden van het O. I. leger.

Wij twifelen er geen oogenblik aan, of de Nederlandsche officieren zullen — wanneer dit eenmaal noodig mocht worden — hun eed getrouw, blijmoedig zelfs hun leven ten offer brengen aan Koningin en Vaderland, en — even zeer als reeds menig Indisch officier den laatste ademtocht geven met een; «Leve de Koning!» op de stervende lippen.

De officieren van het Nederlandsche leger zullen dit doen, daar is geen twijfel aan, maar . . . . de officieren van het Ned. Ind. Leger doen het, en doen het voortdurend. Voortdurend, zelfs nog in de laatste tijden sneuvelen er officieren van dat dappere leger. En tóch is de positie der Nederlandsche officieren, wél, die der Ned. Ind. officieren nog steeds niet wettelijk geregeld!

Van waar die onbillijkheid? Van waar dat meten met twee maten? Welke overwegende redenen van hoog staatsbelang kunnen zich hebben verzet tegen het wegnemen van dat onrecht? Wij verklaren het niet te weten.

En toch is het geen onbekendheid met dat bestaande feit dat aanleiding gaf tot dien treurigen toestand, en tot het voortdurend bestendigen er van.

Er is over die aangelegenheden, vooral zijdens de O. I. officieren al veel, héél veel geschreven, maar tot dus verre steeds te vergeefs.

Toen, voor ruim dertig jaar, de O. I. officieren door het Opperbestuur, met een ware «economie des bouts de chandelle», op schromelijke wijze in hunne inkomsten werden beknipt, en hun toegekende voorrechten en emolumenten werden ontnomen, toen werden de O. I. officieren, niet ten onrechte, beducht voor hun positie en toekomst. Zij vreesden, dat de toen al bestaande manie van bezuiniging, hunne inkomsten nog meer en nog zwaarder zoude treffen, en als het ware eenparig, doch niet gezamenlijk maar ieder afzonderlijk, wendden zij zich, krachtens hun onweersprekelijk recht als staatsburger, tot het Opperbestuur, sommigen tot den Minister van Koloniën, andere tot de Volksvertegenwoordiging, velen tot Z. M. den Koning, alles op hiërarchieke wijze met eerbiedig rekest, om alsnog hun positie te doen regelen bij de wet.

Hoogst bezadigde, ernstige hoofd- en subalterne Officiëren namen deel aan die beweging, o. a. mannen als Boumeester, later Luit. Generaal Legerkommandant; Ermeling, later Generaal der Genie; en veel anderen meer.

Ook de officieren van het Departement van Oorlog, waar wij toenmaals werkzaam waren. Maar helaas, alles weer te vergeefs!

De toenmalige Legerkommandant werd erg boos, en poogde zelfs de officieren van het D. v. O. te Batavia (Weltevreden) te bewegen

opgevoed, dat bordaart, dat speelt prachtig piano, en op eens ruïneert haar onverstandige vaderzich met absurde speculatiën, verdwijnt, en laat zijn arm dochttertje in diepe armoede achter!

En toen heeft Martha Jagut, een soort achterlicht haar voorloopig een soort gastvrijheid verleend, in afwachting van beter.

Wat voert zij uit te Dinard, die madame Jagut? Oh! een ieder kent haar daar. Haar pension: La Villa Bleue is een heel net pension, en wordt, alhoewel het lang niet goedkoop is veel bezocht door personen, die de nog veel hooger uitgaven in de hotels aldaar willen vermijden.

En die weduwe Jagut heeft drommels goed geweten wat zij deed toen zij, naar zij beweert uit barmhartigheid Rose tot zich nam. Overal, en vooral in een pension, is een lief gezichtje ene groote aantrekking; en het gezichtje van de weduwe Jagut zelve is er een waarvan men al sedert jaren niet meer hoort spreken.

Zij gebruikt nu Rose voor alles en nog wat; om de kleine kinderen les te geven, om de groote dames te oefenen in de fransche conversatie, de jonge meisjes te begeleiden, zoals nu juist heden morgen, en nog heel veel meer. . . . en dat alles ten voordeele van Madame Jagut, die in ruil daarvoor vrije kost en inwoning geeft, en daarbij een drommels voordeelig zaakje doet.

(Wordt vervolgd)

honne, toch eerbiedig gestelde, rekestten terug te nemen.

De toenmalige Gouverneur Generaal werd ook boos, en zeide, dat de Ned. Ind. Officiëren door die rekestten toonden, geen voldoende vertrouwen te stellen in de besluiten van Z. M. den Koning.

Men zeide zelfs, dat wijlen Z. M. de Koning mede over die adresbeweging ontstemd was, en ook daarin zag, een bewijs van gebrek aan vertrouwen.

Of dit waar is weten wij natuurlijk niet. Maar wij kunnen het haast niet gelooven.

Waarom werd de positie der Nederlandsche officieren wel wettelijk geregeld, en getuigde het ten hunnen aanzien dan niet van gebrek aan vertrouwen, toen de machthebbenden tot die wettelijke regeling overgingen, en niet die positie bij Koninklijk besluit regelden? En waarom getuigde het dan wél van gebrek aan vertrouwen toen de officieren van het Ned.-Ind. leger mede om zoodanige wettelijke regeling verzochten? Wij verklaren alweer het niet te begrijpen, en ook, dat meten met twee maten, ten aanzien van dezelfde landskinderen, dezelfde dienaar van Koningin en Vaderland, hoogst onredelijk en onbillijk te achten. Tegen die wettelijke regeling kunnen, naar wij vermeenen, geen bepaald overwegende beletselen zijn, maar wél zeer veel dringende redenen er voor worden aangevoerd. Die wettelijke regeling is o. i. niet alleen noodig en urgent uit een begrip van gelijkheid, maar ook tot verzekering van den tegenwoordigen en toekomstigen toestand van den Oost-Indischen officier.

Voor het tegenwoordige, omdat wat heden werd geregeld, bij een Koninklijk besluit, morgen, bij een ander Kon. besl. weer kan worden veranderd.

Dus: een onzekerheid, die, om nog zwaarder wegende argumenten niet mag worden bestendigd, ten aanzien van de toekomst, van de pensioenen van die trouwe landskinderen, die toch allen in hun tropischen diensttijd waarlijk wél hebben „payé de leur personne”.

Reeds sedert vele opvolgende jaren waren vele opvolgende Gouverneurs-Generaal, en Legerkommandanten bezig, met het ontwerpen van de meest verschillende plannen tot verdediging — laat mij zeggen van Java — tegen den veelgenoemden Buitenlandschen vijand.

Maar onder den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal, zelf een kundig opperofficier, is dat vraagstuk met bijzondere kracht ter hand genomen. Blijks de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Indische begroting voor 1903, acht ook de nieuw opgetreden Minister van Koloniën die maatregelen van verdediging hoogst urgent, en worden aanzienlijke geldsommen aangevraagd om met die verdediging zoodra mogelijk tot een gewenscht resultaat te komen. En, na eene uitstekende verdediging van die Begroting, zijn die belangrijke sommen nu ook bewilligd; in weerwil van vrij hevige oppositie, en twee tegen die uitgaven voorgestelde amendementen.

Eene zoodanige verdediging nu hangt natuurlijk ten nauwste samen met het bestaan van een deugdelijk Leger, en, ook uit dien hoofde is het niet meer dan rechtvaardig en verstandig, om de hoogste belangen van dat leger te verzorgen. Maar er is nog meer:

Wanneer, wat God verhoede! in weerwil van alle krachtsinspanningen, het tóch eens een buitenlandschen vijand gelukte, onze schoone Kolonie andermaal te bemachtigen, zoude dan . . . de overwinnaar ook geneigd worden bevonden, tot het overnemen van de niet wettelijk vastgestelde verplichtingen van den overwonnen Staat?

Wij weten het niet zeker, maar wagen het dit sterk te betwijfelen.

In allen gevalle: Wettelijke regeling ook der pensioenen van de O.-I. officieren, is in die calamiteit o. i. toch nog zekerder dan eene koninklijke regeling.

En, nog steeds bestaat zoodanige regeling, laatstelijk nog die van 1 December 1879 n°. 34.

Dus: circa twaalf jaar na voormelde algemeene adresbeweging werd de positie van den O. I. officier — andermaal geregeld bij Koninklijk besluit — geregeld net alsof er in 't geheel geen rekestten tot wettelijke regeling waren ingediend.

En ook na die algemeene adresbeweging moesten ten Indische leger en de O. I. officieren op treurige wijze ervaren, dat zij nog steeds erg stiefmoederlijk werden bejegend, en werden tal van nuttige indische instellingen van dat leger opgeheven en — waar mogelijk — overgebracht naar het moederland. Wij wijzen hier maar alleen op de opheffingen van de Militaire School te Meester Cornelis, de Artillerie-school, de Schietschool, etc. etc.

Is er evenwel hoop dat, wat tot dus verre nog niet geschiedde, nu eindelijk wél tot stand zal komen? En de positie van de O. I. officieren eindelijk zal worden geregeld bij de Wet?

Wij gelooven het wél. Wij hopen het van harte, en daarom willen wij er ook gaarne thans weder onze beste krachten aan wijden.

Voorreest hopen we op het bewaarden der spreekwoorden: De aanhoeder wint, en «Frappez fort, frappez juste, maissurtout frappez souvent».

Voorts heerscht (wij zijn er zeker van) bij het Ministerie van Koloniën, ten aanzien van dit brandende vraagstuk, een milder geest dan ooit te voren!

En, last not least, hebben wij thans, als nieuw opgetreden Minister van Koloniën, een pas afgetreden actief dienend officier van het O.-I. leger, die, naar wij hopen en vertrouwen, gaarne de gelegenheid zal aangrijpen, om een schreeuwend onrecht te herstellen, en zijnen voormaligen kameraden een onschatbaren dienst te bewijzen, vooral, wanneer dit niet wordt belet door de dringende financiële konsekventiën.

Dat vertrouwen wordt nog in ons versterkt, door hetgeen de Minister Idenburg juist dezer

dagen verklaarde in zijn «Memorie van Antwoord», en bij de verdediging zijner begroting in de Tweede Kamer en wel: o. a. dat hij het zijn plicht acht, om aan grove misstanden een einde te maken, dus: verzeker ook, aan den thans door ons behandelde groven en ergerlijken misstand; en dat hij gaarne zal medewerken tot bevordering van den rechtstoestand van de Inlandsche Christenen; dus ongetwijfeld óók, van dien der Europeesche Christen-officiëren van het Ned. Ind. leger!

Daarbij zal dan tevens kunnen worden behandeld, een, mede nog bestaand ergerlijk verschil in den rechtstoestand van de Nederlandsche en de Nederlandsch Indische officieren.

Voor sommige, bepaald omschreven feiten en handelingen, kunnen de Nederlandsche officieren uit den militairen dienst worden verwijderd, nadat zij hebben terecht gestaan voor een Raad van Eer; de Ned. Ind. officieren voor een Raad van onderzoek. Eigenlijk volmaakt hetzelfde. Er bestaat de bepaling, dat van het vonnis van die Raden door de Regeering alleen mag worden afgevoerd ten gunste van de beklagden.

Wanneer dan ook een Nederlandsch officier door dien Raad wordt vrijgesproken, dan wel schuldig verklaard met in aanmerking neming van verzachtende omstandigheden, d. i. dat hij het leger niet behoeft te overlaten, dan wordt zijn carrière nog niet verbroken, hij blijft gehandhaafd; kan zich nog redresseeren en vooruitkomen.

Als wij ons niet al te zeer vergissen, bestaat die bepaling ook voor het Nederlandsche leger.

Voor de Indische officieren bestaat die bepaling zeker. En toch, heeft zich in Indië reeds tweemaal het geval voorgedaan, dat een officier, voor den Raad van Onderzoek gedaagd, werd vrijgesproken, en tóch ontijdig, en in strijd met de bestaande bepalingen, uit het leger werd verwijderd! Wél eervol, wél met behoud van aanspraak op pensioen, maar tóch tegen zijn wil uit het leger verwijderd, en zijn carrière ontijdig verbroken. Een van die twee slachtoffers van onrecht en willekeur was een hoogst verdienstelijk officier, een sieraad van het leger; iemand, niet alleen wetenschappelijk ontwikkeld en met een nobel karakter, maar bovendien een held, die zich te Atjeh zóó buitengewoon had onderscheiden, dat hij was voorgedragen, tegelijkertijd, voor de Militaire Willemsorde 4e en 3e klasse, en wiens verdere carrière schitterend had kunnen en moeten zijn!

Ook dit is een schreeuwende onrechtvaardigheid geweest; ook aan dien misstand moet een einde komen.

En, dan is er nog iets:

De pensioenen der O.-I. officieren zijn hooger, en worden in korter tijd verdiend dan die der Nederlandsche kameraden; maar vooreerst is daarvoor alle reden, en door het meer afmattend indisch klimaat, en door de grooter gevaren waaraan de O.-Indische officieren voortdurend zijn blootgesteld, terwijl ieder officier, zoo hij daartoe roeping gevoelt kan dienen bij het West-Ind., in stede van bij het Nederlandsche leger.

Maar nu bestaat, hebben wij wel, ook nog de anomalie, dat, aan de officieren van het Nederlandsche leger, bij detachering voor een zeker aantal jaren in Indië, een pensioenstoelage wordt toegekend zoodanig, dat, wanneer een Nederlandsch officier zoo als reeds voorviel, twee keer vijf jaar bij het Indische leger werd gedetacheerd, hij dan ten slotte een hooger pensioen ontvangt, dan zijn collega in Indië, die twintig Indische dienstjaren heeft!

Het springt in het oog dat ook dit onbillijk en onrechtvaardig is. — Een misstand die ook dient te worden weggenomen, en dit kan o. i. geschieden door — bv. te bepalen, dat de pensioenen voor dezelfde rangen bij beide legers gelijk zijn, doch die voor elk Indisch dienstjaar wordt verhoogd met een bedrag, zóódanig, dat het verschil tusschen twintig Indische en twintig Nederlandsche dienstjaren niet hooger uitkomt dan de bedragen der thans vastgestelde Indische pensioenen.

Dit is maar een denkbeeld dat wij aangeven, en nader kan worden uitgewerkt bij de wettelijke regeling van de positie van de O.-I. officieren. Mocht de Minister Idenburg die wettelijke regeling tot stand brengen, dan zal hij zich een eervol hebben gesticht in de harten van al zijne voormalige Indische kameraden, en wij ons hoogst gelukkig achten, daartoe naar de mate van onze geringe krachten het onze te hebben bijgedragen.

Den Haag, 25 December 1902. v. V.

WEEKOVERZICHT.

In den Duitschen Rijksdag bleef de storm bij de verschillende beraadslagen, in verband met de tariefswet, voortwoeden. Het blijkt thans voldoende, dat het niet zoo zeer gaat om de aanneming van een wet, dan wel om een levensvraag voor den parlementairen regeeringsvorm, zoo zelfs dat de Keizer zich er mede gaat bemoeien en een soort parlementairen Coup-d'état tegen de sociaal-democraten met hun obstructie gaat voorbereiden, terwijl de Vorwärts tegen het eind der maand volksvergaderingen aankondigt voor Berlijn en voorsteden, om verzet aantetoonen tegen de geweldadige overrompeling van de minderheid.

Dat de deutsche koloniale belangen der Regeering na aan het hart liggen, blijkt dat zij ook in Frankrijk aan het Keizerlijk gezantschap te Parijs een attaché — speciaal ter behartiging van die belangen — heeft toegevoegd.

In bijna alle parlementen is de suikerquaestie aan de orde geweest en de vraag in behandeling genomen of men de Suikerconventie van Brussel al dan niet zal bekrachtigen. In Nederland heeft de regeering zich reeds met die conventie vereenigd, terwijl in Frankrijk ook alle kans bestaat zij bekrachtigd zal worden.

De conventie van Brussel toch maakt een einde aan het voortdurend tegen elkaar opbieden der suikerproducerende landen, in het geven van premies op de uitgevoerde suiker, waardoor men in landen, waar geen suiker wordt gefabriceerd, veel goedkoop suiker heeft dan in de suikerproducerende landen. In Engeland blijf: is de prijs van de suiker veel lager dan in

het vaderland der producten, waar de suiker zwaar belast is. Op de conventie te Brussel nu werd besloten de premie overal af te schaffen en te trachten gedaan te krijgen dat het inkomende recht op de suiker de binnenlandsche belastingen slechts met een klein bedrag te boven gaan. Verder verbond men zich om van de suiker van elk land, dat een hogere surtaxe hief of zijn uitvoerpremie niet afschafte, een equivalent inkomend recht te heffen. Hieruit ontstaat de moeilijke vraag voor Engeland, dat zelf regeerende Koloniën bezit, welke het recht hebben hun suikerproducenten met uitvoerpremie te begiffen, of het moederland in dit geval verplicht is ook zijn koloniën op deze wijze te behandelen en zijn koloniale suiker te belasten met het door de conventie geëischte invoerrecht; de Engelsche regeering ontken deze verplichting. Een tweede vraag is ook voor niet-Koloniale mogendheden of zulk een uitzonderingsrecht op de suiker van een premiegevend land niet in strijd is met alle verdragen, waarbij twee landen zijn overeengekomen elkaar als de meest begunstigde natie te zullen beschouwen. Van een meest begunstigde natie kan men immers geen inkomend recht heffen, waarvan men minder begunstigde naties vrijstelt. (Tel.) Engeland acht de zaak niet geschikt voor onderwerping aan internationale arbitrage, zooals door Rusland is voorgesteld, maar verklaart zich bereid om het handelsverdrag op te zeggen.

Venezuela. Het gezamenlijk optreden van Engeland en Duitschland tegen Venezuela zal geschieden met 8 Engelsche en 9 Duitse oorlogsschepen; samen eischen zij 25 miljoen dollars.

De Mollah, die het Engelsche garnizoen van Bohotie zoolang heeft belegerd, heeft den wijk genomen op Italiaansch grondgebied, alwaar den Engelsen verlof werd gegeven hem te vervolgen.

Het bericht wordt in Engeland tegengesproken dat er tusschen Frankrijk en Engeland een overeenkomst is gesloten, waarbij Frankrijk van zijn rechten op Newfoundland afstand deed en daarvoor in ruil de vrije hand in Marokko kreeg.

De onderwijswet in Engeland is in tweede lezing aangenomen.

In Frankrijk is men allerwege verbaasd hoe een interpellatie over een ophichterszaak, als die van de affaire Humbert, de politieke hartstochten zóó in beweging heeft kunnen brengen; dank zij het krachtig optreden van minister Vallé echter werd door de Kamer eindelijk een motie aangenomen, waarbij zij de verklaringen der regeering goedkeurt, in de overtuiging dat de minister van justitie volledig zijn plicht heeft gedaan.

Het voorstel door den oud-minister Barthou ingediend tot opheffing van het verbod, waarbij het huwelijk verboden wordt tusschen een gescheiden echtgenoot en de persoon, die met dezen in gemeenschap heeft geleefd en dus tot de echtscheiding aanleiding heeft gegeven, is door de Afdelingen der Kamer verworpen.

In Parijs is wederom een nieuwe bond opgericht, die der „Lanterniers”, ten doel hebbende de handelingen der anti-clericalen overal na te gaan.

Door Fournier is een wetsontwerp ingediend tot afschaffing der adellijke titels.

De werkstaking te Marseille duurde in de afgelopen week voort; de bemiddeling van admiraal Rouvier is zeker ten goede gekomen aan eene schikking tusschen de stakers en de reeders. Hoewel aanvankelijk de zedelieden, ten getale van 5000 op de Arbeidsbeurs vereenigd, de voorstellen van de reeders als een belediging beschouwden en ze met verachting verwierpen, werd daarna de arbeid op sommige plaatsen reeds hervat. Twee booten werden gedeeltelijk met hulp personeel geladen, maar toen een dezer zou vertrekken, bleek dat de bemanning niet voltalig was te krijgen en op de komst van marine-matrozen moest worden gewacht.

Het bij de Italiaansche regeering ingediende ontwerp op de „echtscheiding” heeft aanvankelijk geen gunstige onthaal in de Kamer gevonden; bij het onderzoek waren vijf afgevaardigden er tegen, drie er voor en een moest zijn meening nog bekend maken.

In Griekenland heeft de uitslag der verkiezingen het aftreden van het ministerie ten gevolge gehad; den heer Delyannies werd door den Koning opgedragen een nieuw Kabinet te formeeren.

De politieke toestand in Spanje moet zeer verward zijn, alleen de conservatieve partij neemt een behoorlijke houding aan, terwijl de liberalen hopeloos verdeeld zijn. De Koning heeft een beroep gedaan op Silvela, die een nieuw ministerie heeft samengesteld; de Kamers worden ontbonden.

In den parlementairen toestand van Oostenrijk-Hongarije bestaat kans een verandering ten goede te komen.

Duitschers en Szechen, de grootste vijanden, voeren ernstige onderhandelingen over een regeling van de Boheemsche taalquaestie en hetgeen daaraan vast zit.

Officieele kennisgeving is aan het Vaticaan gedaan, dat de Czar van Rusland na Paschen voor drie dagen naar Rome komt en, zich aan het vastgestelde protocol houdende, den Paus bezoeken zal.

In Bulgarije zal de regeering een nauwgezet onderzoek doen houden, in verband met de vele tegenstrijdige berichten over den toestand der christenen, van welk onderzoek de uitkomst per diplomatieke circulaire aan alle mogendheden zal worden medegedeeld.

Uit Brussel is de mededeeling ontvangen dat de Nederlandsche Kamer van Koophandel definitief is opgericht.

De meeste Amerikaansche bladen schijnen de boodschap van president Roosevelt op het Congres te Washington vrij onbetekenend te hebben gevonden en betrouwen het dat de president in zulke zwakke bewoordingen zich heeft uitgelaten over Cuba, de trusts en het tarief.

Het onderwijs in Zuid-Afrika zal door plaatselijke ambtenaren in welwillende behandeling worden genomen, totdat het toenemend vertrouwen van verschillende deelen der bevolking het raadzaam zal maken haar het Bestuur over de scholen zelf in behandeling te geven. De onderwijzers zullen door de regeering benoemd worden; het onderwijs zal gedurende drie uur in het hollandsch aan alle kinderen onderwezen worden, wier ouders zulks verlangen, terwijl ook de lessen in de bijbelsche geschiedenis en godsdiens desverkiezende — gedurende vijf uur — in het hollandsch zullen worden gegeven.

De Japansche regeering zal een klein smaldeel in de Europeesche wateren onderhouden.

Oost-Indische berichten.

Korintji. Aan de Sem. Ct. en de Javabode ontleenen wij het volgende: Uit de berichten van de twee eenige Europeanen, C. Campell en T. Barnes die Korintji hebben bezocht, kan worden opgemaakt dat het land een groote hoogvlakte vormt, die door de Batang Sielat wordt doorsneden, welke rivier — ook Sangkir genoemd — van den piek van Indrapoera komt en zich tusschen de kampongs Tandjoeng Pau en Kota Petai in het meer van Korintji stort. Dit meer heeft een uitwatering door de rivier Merangin, die benedenwaarts een linkerzijrivier van de Tambesi of Limoenrivier in Djambi vormt. Langs deze rivier voert een pad naar Boven-Djambi, dat als de voornaamste toegangsweg tot Korintji kan worden beschouwd. Verder heeft men nog de Mendjoeta, die zich in Moko Moko in zee ontlent en waarlangs ook een pad is aangelegd. Wordt vroeg of laat tot een expeditie besloten, dan zal deze van uit Indrapoera moeten worden ondernomen, van waaruit een veel gebruikt voetpad over de hoofdwaterscheiding voert naar den bovenloop der Batang Sielat en verder zuidwaarts naar het meer van Korintji. Van uit Moko Moko daarentegen leiden verschillende, echter minder goede begaanbare voetpaden in n. o. richting naar Lempoen en het geheele meer, doch ook hier moet de hoofdwaterscheiding worden overgetrokken en is het opvoeren van vivres hoogst waarschijnlijk door de slechte ree van Moko Moko en de onmogelijkheid zich daar ter plaatse ook maar iets aanteschaffen. Een derde operatielijn voert echter uit Djambi en aan deze zal wellicht de voorkeur worden geschonken. Onze troepen zijn daar tegenwoordig reeds tot aan den bovenloop der Tabir, een rechter-zijrivier van de Batang-Hari, gevorderd en bij versterking dezer troepenmacht — en vooral door een betere gemeenschap stroomafwaarts — zou van daaruit op de gemakkelijkste manier tegen Korintji geageerd kunnen worden.

Korintji behoort tot de sfeer van het gouvernement van Sumatra's Westkust, echter zou, bij inlijving van dat gebied, slechts de Selapan Halai Kain (het gedeelte benoorden het meer) aan de Padangsche boven- of benedenlanden worden toegevoegd, het zuidelijke deel Tiga Halai kain zou in aanmerking komen voor vergroting der afd. Moko Moko, terwijl de onderhoorige rijken Serampas en Soengai Tenang bij de nieuwe afdeeling zouden kunnen worden gevoegd, die men bezig is aan de boven-Tambesi in Djambi te vormen. Wordt dus een expeditie noodig, dan zullen in Moko Moko, Indrapoera en ook te Moeara Laboeh in de Padangsche bovenlanden alléén bewakingsdetachementen noodig zijn, die de passen over de hooge waterscheidingen, welke Korintji aan het W. en N. begrenzen, voor de bewoners afsluiten. Deze twee rijken, Selapan Halai kain en Tiga Halai kain, zijn ten opzichte van elkander vrijwel onafhankelijk, een tocht van uit Indrapoera of Moko Moko zou derhalve ook daarom niet de voorkeur verdienen, omdat Loempoe, waar de beide Benkoelezen vermoord zijn, is gelegen aan een Oostgrens van laatstgenoemd rijk en derhalve van uit het Oosten veel gemakkelijker kan worden bereikt. De beide officieren, aan wie de verkenning is opgedragen, moeten nog geen troepen medenemen, en wanneer de hoofden van Zuid-Korintji de noodige genoegdoening voor den gepleegden moord aanbieden, zal deze verkenning voorloopig wel niet door een expeditie worden gevolgd.

Nadat dit epistel reeds geschreven was vernamen wij nader uit de Padang Courant het volgende: Dat den regent van Indrapoera is opgedragen zich ten spoedigste naar de onmiddellijk aan de Westgrens

van Korintji aansluitende streek te begeven, ten einde zich op de hoogte te stellen van de gezindheid der bevolking van dat landschap, om zich op vredelievende wijze onder het Nederlandsch gezag te plaatsen. Hem moet duidelijk zijn ingeprent zich uitsluitend met het verkrijgen van inlichtingen te mogen occuperen en geen enkele daad van gezag te verrichten; dat de troepen uit Padang, die deel zullen nemen aan het machtsvertoon tegen Korintji, Vrijdag 7 November zullen vertrekken; dat de kapitein der Infanterie Cornets de Groot en de 1e Luitenant Prinsen en een onderluitenant met een compagnie infanterie van Padang naar Moko Moko zullen vertrekken, terwijl een compagnie van het 16e bataljon te Padang Pandjang zich via Solak naar Moeara-Laboeh zal begeven, ter bewaking van de accessen uit Korintji naar genoemde onderafdeeling. De hoofdtactie gaat uit van de Oloe Djambi en is daartoe aangewezen een bataljon uit Tjimahie; dat de naar Moko Moko vertrekkende troepen zullen worden overgevoerd per S.S. „Oudtshoorn”

Besproeiing van wegen met petroleum. De proef, te Batavia genomen met de besproeiing van een stuk grond groot circa 3000 vierk. meter oppervlakte, welke proef f 90 aan petroleum-residu moet gekost hebben, blijkt bevredigende resultaten te hebben opgeleverd. Volgens een later in het Bat. Nbl. voorkomend bericht moet een dergelijke besproeiingswijze in Amerika echter niet voldaan hebben, omdat, ondanks de besproeiing, het zand toch van den grond opwoei, al zij het ook in geringer mate, maar in grootere stukken die, kleverig als ze waren, de kleeren der voorbijgangers vuil maakten. Ten gevolge van de heftige klachten over de talrijke en hardnekkige vlekken van de zijde van het publiek liet men dit anti-stuivingsstelsel weer varen.

Japansch huis van in- en uitvoer. De heer W. K. A. Burghardt, die onlangs een reis naar Japan ondernam om te Batavia een zaak te stichten, welke zich bepaald zou toeleggen op den handel met Japan, heeft aan dit voornemen uitvoering gegeven, onder de firma: *Japan In and Export-House.* (Bat. Nbl.)

De suikerplanters krijgen concurrenten in de scheikundigen die, gelijk uit een uitvoerig artikel van den Peterburgschen dr. Julius Walther in de Chemiker-Zeitung blijkt, het zoover gebracht hebben dat zij langs synthetisch-chemischen weg suiker kunnen voortbrengen, welke geheel overeenkomt met het artikel uit bieten verkregen. Water verzadigd met koolzuur, met of zonder toevoeging van ammoniak en andere stoffen, wordt aan de electrolyse onderworpen en langs dien weg worden exalzuur, citroenzuur, wijnzuur en ook suiker gewonnen, al naar gelang van de spanning van den electrischen stroom, den vorm en de grootte van de electroden en den aard der bij de koolzuuroplossing gevoegde stoffen. Op die wijze kan men niet alleen bietsuiker maar ook vruchtensuiker, druivensuiker en rietsuiker verkrijgen.

De scheikunde heeft reeds met haar analiekleurstoffen de meekrap, de cochenille en de indigo min of meer overbodig gemaakt en weet ook kunstmatige vanille te produceren. Wordt nu ook de fabricatie van kunstmatige suiker op de aangeduide wijze in het groot gedreven, dan loopt de suikercultuur groot gevaar denzelfden weg te gaan als bijv. de meekrapcultuur, m. a. w. geheel in het niet te verzinken. De suikerriet- en suikerbietvelden kunnen dan, aldus luidt de troostende stem der oeconomen, tot het verbouwen van ander menschelijk voedsel worden gebruikt, maar,

zoo kunnen wij daartegenover vragen: Wat moet in dat geval worden van allen, die van de suikercultuur leven. (Bat. Nbl.)

Cholera. Volgens de officieele rapporten in de Java-Courant hebben zich van 11-20 October de navolgende gevallen voorgedaan:

In Laboean (Bantam)	11, allen doodlijk;
in Palembang	220, w.v. 186 doodlijk;
in Ilirian en Banjoecasin	413, w.v. 266 doodlijk;
te Pontianak	72, allen doodlijk;
in Magetan	34, w.v. 31 doodlijk.

Hollandsche boeren ter Westkust van Sumatra. Aan de „Padanger” wordt ontleend dat er aanstalten worden gemaakt om te diers kuste een flink complex perceelen, elk van 500 bouws ongeveer, in cultuur te brengen en wel door Hollandsche boeren, bekend met veeteelt en landbouw, die niet zoozeer in de plaats zullen treden van inlandsche werkkrachten, maar meer als „zetbazen” zullen moeten dienst doen, belast met het toezicht op de werkzaamheden. Deze zullen bestaan in het drijven van landbouw met behulp van inlanders en wel teelt van de gewone voedingsmiddelen als basis voor het bedrijf, verder de veeteelt, niet door invoering van europeesch vee ter voortfokking, maar eenvoudig door invoering van mannelijk fokmateriaal om daarmede te kruisen, met de inlandsche koe als basis, daar deze in de Bovenlanden vrij veel bengalisch bloed bevat.

Meraké. Uit een correspondentie aan het Bat. Nbl. blijkt, dat de pacificatie goed vooruitgaat en de toekomst lang niet zoo wanhopig toeschijnt als wel eens beweerd wordt, terwijl zeer gewaardeerd wordt de onbekrompen wijze, waarop de regering de vrouwen en kinderen van mindere militairen van versch vleesch voorziet als voorbehoedmiddel tegen de beri-beri en de welwillende bepaling, dat de levensmiddelen niet alleen aan de militairen maar ook aan hun vrouwen en kinderen worden verstrekt.

De rijstcultuur op Java. Volgens het „Bat. Nbl.” zijn de proeven, door den verdienstelijken regent van Modjokerto genomen, met de zaadpadi uit Amerika met schitterenden uitslag bekrond, waarom het zaak is de aandacht daarop te vestigen. Wat een zegen zou het voor de bevolking van Java zijn, als langs dien weg de rijstproductie eens verdubbeld kon worden. Natuurlijk, zegt dat blad, moet de mogelijkheid nog nader blijken, maar onmogelijk is het zeker niet de productie op deze wijze belangrijk op te voeren en als zaadverwisseling eens een dier middelen was, zou het dan niet des noods op den weg der regering liggen, om door gratis-verstrekking van buitenlandse Zaadpadi die productie te doen toenemen, waarvan ook zij in den vorm van landrente ruime voordeelen zou plukken? Elke poging toch, om de veel te lage productie (24 picols per bouw) hooger op te voeren, moet met ingenomenheid begroet worden.

Aan de Deli-Courant ontleenen wij de ondervolgende berichten:

Vrijwilligercorps Sumatra Oostkust Het aantal toegetreden bedraagt thans ruim 170 man, behalve de nog te verwachten inschrijvingen, waarover nog correspondentie wordt gevoerd.

Dollarkoers. Als groote zeldzaamheid, door velen met een glimlachje vernomen, kunnen wij op het

geval wijzen, dat de koers van den dollar heden is 100-108.

Noodlijdenden in Semarang. De alg. secretaris ontving van den resident van Sum. Oostkust een bedrag van f 10,000, zijnde een gift van 4 Chineezten te Medan en Tandjoeng Balei, ten behoeve van de noodlijdenden op Java.

RECLAMES.

Mej. MOONEN—HENNES,
Bilderdijkstraat 98, alhier.
UITZENDING van DINERS.
Kamers met pension te huur.

Abonnement geldig in

BERLITZ
meer dan 170 steden

SCHOOL
ALLE MODERNE

TALEN
Onderwijs Vertalingen

ALLEEN Telf. 1138

NOORDEINDE
Genaarschuld wordt tegen enigstige nabootsing

West-Indische Berichten.

In De Surinaamsche Bode wordt in een paar hoofdartikelen een pleidooi gehouden voor verbetering en vermeerdering van de Distrikts-besturen in Suriname. De kolonie is verdeeld in verschillende distrikten welke onder het onmiddellijk toezicht staan van distrikts-kommissarissen, die, door de uitgebreidheid van 't gebied, vaak ver uit elkaar gelegen nederzettingen en niet altijd gunstige verbindingswegen een heel omvangrijke taak hebben. Dat elke Kommissaris, neemt hij zijn plichten waar, genoeg te doen heeft, is begrijpelijk. Schadelijk moet 't werken, als de een ook 't distrikt van den ander, door verschillende omstandigheden er bij moet controleeren en besturen.

„Het vorige Bestuur der kolonie,” schrijft D. S. B. „scheen onder den indruk te verkeeren, dat zoo'n Distrikts-Kommissaris, bijv. die van Beneden-Suriname of Beneden Commewijne heel gemakkelijk een ander distrikt met het zijne kan waarnemen.

Die niet ziende blind is, zal wel hebben opgemerkt, dat de tijd bewezen heeft, dit onmogelijk behoorlijk kan geschieden.

Voor kommissaris spelen, zooals het behoort te zijn, is voorzeker niet zoo gemakkelijk als men denkt.

Den noodigen takt, de kennis van zeden en gewoonten van het volk waarmede men te doen heeft enz. moet hij bezitten.

Als wij er bijvoegen den noodigen ijver en ernst om zich van zijn plichten behoorlijk te kwijten, dan heeft zoo'n kommissaris met zijn eigen distrikt — hoe klein dit ook is, — overvloedig werk.”

Moge nu, meent het blad de koloniale kas wat bezuinigen aan traktementen door het aantal verminderde Kommissarissen, het nadeel weegt niet tegen die bezuiniging op en is groot.

ADVERTENTIËN.

Een Officiers Dochter

oud 24 jaar sinds 20 jaar in Holland in Batavia geboren (ouderloos), als verpleegster thans werkzaam, biedt zich aan om een vertrekkende familie naar Indië te vergezellen, indezelfde functie werkzaam te zijn hetzij speciaal voor de overtocht of voor vast.

Families, welke hierop reflecteeren, gelieven zich te adresseeren aan het Bureau O. & W. Haagpoort 4, Letter B.

Schoonschrift.

In enkele lessen volkomen verbetering van het slechte handschrift. Resultaten verrassend; opleiding voor examen M. O., enz.

H. MOLL,

Hofcalligraaf van H. M. de Koningin-Moeder,

Leeraar M. O.

TOLLENSSTRAAT 98.

JAEGER
ONDERGOEDEREN
NAAR MAAT.

Prof. Dr. G. Jaeger

Glöster
CHEMISIER
HOOGSTRAAT 24/26 DEN HAAG.

SCHAATSSEN.

GRAMOPHONE.

Simplex Sport Stores.

BUITENHOF 1, 's-Gravenhage.
FRANS ERNST.

Eenig Agent van de
Gramophone and Typewriter Ltd.

Firma A. KOKEE.

Nieuwe Havenstraat 32^D.

UITZENDING VAN DINERS.

f 0.80 - f 1.00.

Vele Indische recommandatiën.

Nederlandsch Wapenmagazijn

voorheen S. DE JAGER,

HAARLEM, Barteljorisstraat 32.

's GRAVENHAGE. Spui 12.

Fabriek van Wapens en Schermartikelen.

OOST EN WEST.

RESTAURANT

open, iederden dag der week van 10 ure v. m. tot 7 ure 's avonds.

Des Zondags van 12 tot 3 ure n. m. Toegang zoowel voor leden der Vereeniging als voor niet-leden.

Dinè / 1.50 bestaat uit bijna 't dubbele van 't plat du jour.

Eenvoudige rijsttafel, bestaande uit rijst, sajor of kerry, één vleeschgerecht en één sambal (plat du jour) f 0.80, bereid door een baboe.

Tandarts

REGENSBURG,

Laan v. Meerdervoort 40.

Spreekuur van 12 tot 4 uur.

Haagsche Assurantie-Compagnie

voor Brand enz. van 1805

te 's-Gravenhage.

Kantoor Z. O. Buitensingel 245 b/h. Bezuiden.

Directeuren:

C. W. VERSTEGE en Mr. W. F. G. MASTENBROEK.

Commissarissen:

Mr. W. K. F. P. Graaf van BYLANDT

Mr. J. G. GLEICHMAN.

A. J. H. VAN KAPPEN.

DE LEEUW's **Slampoeier**,

10 ct. per pakje.

DE LEEUW's **Anijsuiker**,

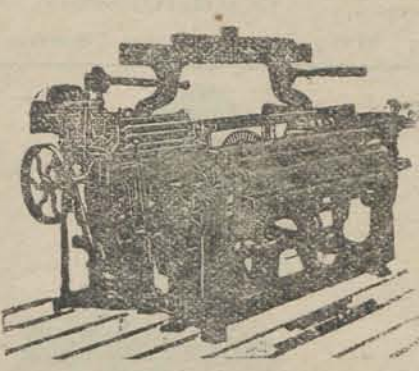
25 ct. per hectogram.

Anijs-, Slamp- en Vanille-Tabletten.

Eenig adres:

Mej. E. DE LEEUW,

PRINSESTRAAT 42.

Uitsluitend

Witte Goederen

—

Uitzetten.

—

Luiermanden.

—

Uitrustingen.

Natuur wollen

Ondergoederen.

—

Tricot Goederen

—

VAN

JANSEN

&

TILANUS,

FRIEZENVEEN.

Ver, Linnen en Katoen Industrie

„TWENTHE”

Piet Heinstraat 45, Den Haag.

NB. Men gelieve ons fabriekaat niet te verwarren met het gewone fabrieksgoed, daar zoowel Dames-, Heeren- als Kindergoed liefst naar in te leveren modellen keurig gemaakt wordt, en daarvan zoo noodig eerst een geregen pasmodel gegeven wordt.

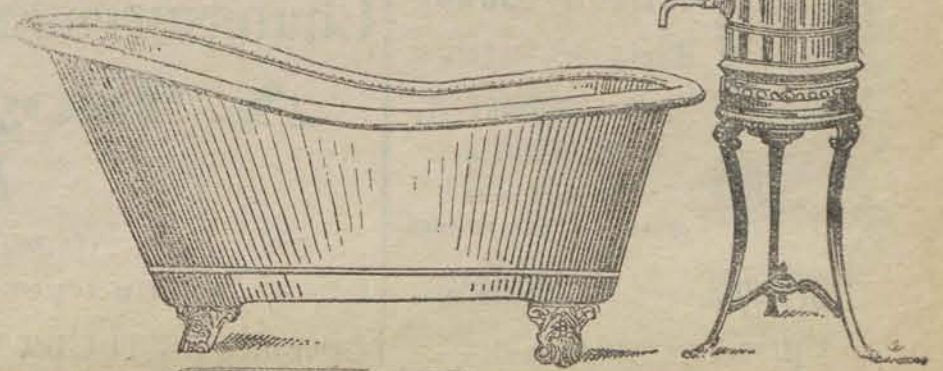
Prijscouranten en informatiën betreffende de uitrustingen voor Oost- en West-Indië worden verstrekt door de Informatiebureaux van de Vereeniging „OOST en WEST” Heerengracht 4 den Haag en te Weltevreden.

W. P. de Bock,

73 Piet Heinstraat 73, Den Haag.

Telefoon nr. 345.

Eigen fabriekaat.

WAARSCHUWING.

Bij aankoop van een Naaimachine verzuime men niet de Naaimachines te bezichtigen van het fabriekaat **PF AFF, te Kaiserslautern,** concurreert in degelijkheid, aangename gang en sierlijk uiterlijk met elk ander fabriekaat. Iedere **Pfaffmachine** is geschikt voor het **moderne borduren,** waarvoor men zich iederen dag tot **gratis** onderricht kan aanmelden in het **Pfaff-naaimachinemagazijn, Piet Heinstraat 76.** Hooge korting voor Contante betaling, oude machines worden in ruil aangenomen.

Gasornamenten

Nieuwe Armen van af f 0.60.
Nieuwe Schuiflampen met
Gloeilicht van af f 5.50.
Nieuwe 3-lichts Kronen met Gloeilicht
van af f 17.

Surpriselamp
met zijden Kap en Gloeilicht f 13.50.

NIEUWE
Geijser-Badkachel,
Nieuwste systeem,
met groot nieuw BAD, met 3 jaar garantie
en kosteloze plaatsing, f 60.

20a, Korte Houtstraat, Den Haag.
Telefoon 1207.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL **ENDERLE en OOSTERVEEN**
HOFSPUI N°97. **HOFSPUI N°97.**

Fournisseurs de la Cour.

KOK & ZONN,

Taillieurs,
VEENESTRAAT 39,
La Haye.

Maison recommandée
pour costumes „Genre Tailleur”
pour Dames.

Magazijn „HET ANKER”
Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen
voor DAMES en HEEREN,
in alle Prijzen.

Allan & Co.

Koninklijke Nederlandsche
Stoom-Meubelfabriek
Magazijnen ter Meubilerij.
Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc
DEN HAAG:
HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

Anton Lotz,
Horloger-Opticien.
PIET HEINSTRAT 61,
's-GRAVENHAGE.
Export naar
Oost- en West-Indië.
Horloges. — Pendules.
Optische Artikelen.

Th. Snitzelaar,

PIET HEINSTRAT 459,
hoek Zoutmastraat,
's Gravenhage.

UITRUSTINGEN.

Specialiteit in
Witte, Tricot
en WOLLEN Ondergoederen
VOOR
DAMES, HEEREN
en
KINDEREN.
—
UITZETTEN
en
Luiermanden.

Magazijn van KOFFIE, THEE, CACAO en SUIKER, „De Kadoelen”.

71, Zoutmanstraat 71.

Theeprijzen:		Koffieprijsen:	
	per 5 ons.		per 5 ons.
STOFTHEE	50 cent	DESSERT KOFFIE	80 cent
CHINA CONGO	60 „	PREANGER „	60 „
ARNAKAL	80 „	KADOE	50 „
KAISOUW	100 „	(bijzonder aanbevolen)	
FLOWERIJ PECCO	125 „	JAVA MELANGE No. 1.	45 „
		„ No. 2.	35 „

Gegarandeerd zuivere CACAO, 75 cent per 5 ons.
SUIKERTABLETTEN 24 cent. — WITTE SUIKER vanaf 20 cent
Gegarandeerd Zuivere BOON's CACAO.
Bussen inhoudende: 5 ons fl.—, 2½ ons f 0.55, 1 ons f 0.25

Fotografie-Toestellen,

en alle toebehooren.
OOK SPECIAAL VOOR INDIË.

Gramophones van af f 38.
Monarch Gramophones
van af f 66, met Concert Soundbox.
Beslist beste adres bij

L. Hoorenman,

Prinsestraat 29,
DEN HAAG.

Magazijn van Muziekinstrumenten. GEBR. KOK (Gevestigd sedert 1848)

's-GAVENHAGE, Gortstraat 17. AMSTERDAM St. Jansstraat 31.
Speciale inrichting voor het repareren van
alle soorten Strijkinstrumenten.

Snaren, Strijkstokken, Étuis, enz. enz.

Specialiteit in Strijkstokken:
A. VIGNERON à Paris en RICH, WEICHOOLD Dresden.

Chaussures Françaises et Americaines

A. Kogels & Zoon, Bottiers.

56, Prinsestraat 56. — 's-Gravenhage,
schuin tegenover de Brandweer-Kazerne.
Speciale inrichting voor schoeisel op maat en reparatiën.

C. L. Arbeiter,
Spuistraat 63. Den Haag.
HOFBONTWERKER.

Grootste sorteering van uitsluitend 1^a Pelterijen.
Speciale Inrichting tot het bereiden en opmaken van tijgerhuiden enz.
Opzetten van Vogels en Zoogdieren.
Conserveeren van Pelterijen enz., tegen de mot.

COSTUMES NAAR MAAT,
Gegarandeerde Coupe.
Specialiteit in:
Gekleede Costumes,
Mantelcostumes,
Mantels,
F. W. von Gemmingen,
13 Anna Paulownaplein — Den Haag.
BLOUSES,
PEIGNOIRS,
Costuumrokken.
GROOTE KEUZE in:
Zwarte en Gekleurde JAPONSTOFFEN.

C. HOYNG,

Den Haag. — Utrecht.
Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden.

Echt Chineesche Thee,

speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

Brandstoffenhandel. C. Aandewiel.

Kantoor Sumatrastraat 145, Den Haag.
Filiaal Badhuisstraat 103, Scheveningen.
Telefoon 1014.
Hofleverancier.
Levering van uitsluitend eerste kwaliteit Brandstoffen.
Speciaal ingericht ter bewerking van Antraciet, welke steen- en gruisvrij volgens de verlangde afmeting wordt geleverd.
Steeds grooten voorraad van alle soorten Brandstoffen als
Cokes, Hout, Turf, Briquetten, Vuurmakers, Houts- en Kachelkolen.
Zeer gewenscht is het steeds een dag vooruit te bestellen, ter goede uitvoering der orders.
Prijscourant steeds verkrijgbaar.

Stoomvaart-Maatschappij „ROTTERDAMSCH LLOYD”

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Merapi	27 Dec. 1903	8 Jan. 1903	13 Jan. 1903	2 Febr. 1903	4 Febr. 1903
Gedé	10 Jan. 1903	22	27	16	18
Ongaran	24	5 Febr.	10 Febr.	2 Maart	4 Maart
Sindoro *	7 Febr.	19	24	16	18
Salak	21	5 Maart	10 Maart	30	1 April
Lawoe	7 Maart	19	24	13 April	15
Ardjoeno	21	2 April	7 April	26	28
Goentoer *	4 April	16	21	10 Mei	12 Mei

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.
De Hoofd Agenten: Ruys & Co., Rotterdam.
De Agenten: Eijkenluyters & Tromp, Anna Paulownastraat 14, 's-Hage.

C. L. v. d. DONK,

Wagenstraat 41-43.
TELEFOON 959.

Vraagt bij ons prijzen van:
Dekens,
Voetzakken,
Tochtdekens,
Enz.
Op aanvraag zenden wij direct alle Artikelen op zicht.

ADVERTENTIE.

Mevrouw M. STOFFERS
VAN SWIETENSTRAAT 134.

Gelegenheid tot onderricht in **Huishoudelijk Maleisch**. In 30 lessen kan men zich voldoende op de hoogte stellen. Informatie Bureau Oost en West. Vervaardiging van **Indische uitrustingen**. Voorhanden: **Ind. Koetangs** (Jav. en Europ. model) ter vervanging van corset.

B. F. C. DALDERUP,
Atjehstraat 68-68a-70.

Het voordeeligste adres voor
EAU DE COLOGNES.
ODEURS. **TOILETZEEPEN.**
SPONSEN. **ZEEMEN.**
BORSTELWERKEN.

Haagsch Publiciteits Bureau
Gebouw Mercurius
NOORDEINDE 33.

Plaatsing van annonces in alle bladen der wereld. Voor de **INDISCHE BLADEN** vrage men de **bijzondere voordeelige voorwaarden**

A. A. KNUIJVER & ZONEN,
Hofleveranciers
van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder.
Gedempte Raamstraat 11-12,
'S-GRAVENHAGE.

Ned. Fabrik van
Banieren, Vaandels, Militaire Borduurwerken.

Inrichting voor 't borduren van **Lambrequins, Stoelzittingen, enz.** Uitgebreide Weverij en Passementfabriek voor de vervaardiging van **Franjes, Embasses en Agrements** in solide kwaliteit en iedere verlangde kleur.

Eduard Pelger,

MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN en PELTERIJEN.
Prinsestraat 39,
'S-GRAVENHAGE.

J. V. van den Aeend.

MARCHAND-TAILLEUR.
Van Kinsbergenstraat 100.
's-Gravenhage.

Beveelt zich beleeft aan tot het maken van

Heeren Kleding naar Maat.
ATELIER VOOR REPARATIE.

Joh. C. CLAUS.
Assendelftstraat 4a.

MAGAZIJN VAN
GASORNAMENTEN EN WATERLEIDING-ARTIKELLEN.
Baden en Badketels
VOOR GAS EN BRANDSTOFFEN.
AANLEG VOOR GAS- EN WATERLEIDING.
LOOD- en ZINKWERKEN.

Gasgloeilichtbranders met glas en kousjes, compleet f 0.80.
PRIMA GASGLOEILICHT KOUSJES VAN AF f 0.15.

A. J. MESKER,

MEUBELFABRIKANT.
Hofspui 81. Telefoon No. 240. 's-Hage.

Inrichting voor **COMPLETE MEUBILEERINGEN**, zoowel in koop, als in huur.

Complete Ameublementen voor geheele huizen, boven- of benedenhuizen steeds voorradig.

Gemeubileerde Huizen te Huur,

waarbij:
Huizen met 10 Kamers ad f 100 per maand.
Benedenhuizen ad f 45 per maand.
Bovenhuizen ad f 60 per maand.
Geheele Inrichtingen steeds voorradig.

GORDIJNEN. TAPIJTEN.

F. H. BOTHE,
21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveauté's voor elk seizoen.

STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

Lambert Waterreus,
Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 317.

SAMBALLANS (origineele verpakking) 20 diverse soorten per busje à 35 en 55 cts.

KLAPPERS (versch geraspt) verkrijgbaar.

Gandaria assin - Atjar temoe koentjie.

Indische Siropen. - Versche Kruiden. - Manissans.

Stoom-, Wasch- en Bleekinrichting.
OPGERICHT IN 1866.

Meermalen uitgebreid en verbeterd volgens de nieuwste en beste methode tot het wasschen, drogen, strijken en opmaken van alle Witte, Bonte, Flanelen en Wollen goederen. Alle soorten van Gordijnen. Geeft de meeste waarborg voor eene behandeling met bacterie vrij water uit Norton wellen op ± 32 Meter beneden D.P. geboord en in een speciaal toestel ontijzert. Voordeelige condities voor enkel gewasschen en gedroogd. Tarieven op aanvraag gratis verkrijgbaar.

Brief adres: **GEER. HEIJNEN,**
Witte Brug. -- Den Haag.

De Wekker.

Afdeeling Reformkleding
Zeestraat 29, den Haag.

Grootste sortering binnen- en buitenlandsche
HYGIENISCHE STOFFEN.
Poreuse stoffen van af f 35 ct. p Meter.

TH. A. A. SIMONIS, Groenmarkt 34,
over de Prinsestraat.

DEKENS

Wollen . . . . van af f 3 tot f 32
Donzen . . . . " " - 9 " - 32
Gewatteerde . . " " - 3 " - 24

Als zeer geschikte Cadeaux voor de **KERSTMISFEESTEN** zijn bij

Gebr. P. H. Caminada,

LANGE HOUTSTRAAT 3, DEN HAAG.

Voorradig

Eene groote collectie Kijkers, van af f 6.50, met étui.

Onderhoud en aanleg van Electricische Schel- en Telefoon geleidingen.

IN ROBES *Maison L. Carrière "Seatio".*
Fransche Coupe

Reform kleding naar keuze.
SPECIALITEIT IN INDISCHE KLEEDINGEN.
Attesten ter inzage **120, Van Swietenstraat 120, Den Haag.**

Liqueurstokerij - Wijnhandel.

Oppericht 1832 door H. A. KLATTE.

Fijne siroop voor Punch, Rum, Citroen en Arak.

Fijne Likeuren, Binnen- en Buitenlandsch Gedistilleerd enz.
Vlamingstraat 23, den Haag.

G. SCHOUTEN,
firma J. VUIJK.

Th. N. Eijffinger,

Hofleverancier.

Hooge Westeinde 5. Telefoon Interc. 124. Den Haag.

Specialiteit in Behangselpapieren,

Lincrusta Walton en Goudleerpapier.

Salubra (muurschildering) } Hygiënisch afwaschbaar.

Tekko (zijde imitatie)

Vitrauphanie-Papier (imitatie glas in lood).

EERSTE

Nederlandsche Verzekering-Maatschappij op het Leven tegen Invaliditeit en Ongelukken.

Gevestigd te 's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 11.

Belegde waarden f 7.388 395.89.

Uitkeeringen Levensverzekering sedert het bestaan der Maatschappij f 2.782.732.12.

A. LEWENSTEIN,

Wagenstraat No. 18a, Den Haag.

Leverd de beste:

NAAIMACHINES à contant en op afbetaling.

De meest nieuwe soorten steeds voorhanden.

Op alle machines kan geborduurd worden.

Onderricht gratis.

Drie jaar schriftelijke garantie.

Machines worden ook op zicht gezonden.

Nogmaals erkend de SUPERIORITEIT der

SIEGEL-PIANINO.

Zie het artikel in het *Soer. Hand.* van 3 Oct. '02 van den Heer OTTO KNAAP.

HOOFDAGENTSCHAP v. Nederland, Nederl-Indië, België,

EERSTE NEDERL. MAATSCHAPPIJ tot Fabr. en Inv. van

Muziek-Instrumenten,

voorh. D. ANSINGH en Co., Zwolle.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,

wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en te **WELTEVREDEN** ter beschikking van belangstellenden.

Abonneert U op de

Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.

Abonnementsprijs f 3.- per jaar bij vooruitbetaling.

Iedere abonné ontvangt tot 1 Januari 1903 de nummers gratis.

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.

De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”,

HAAGPOORT 4.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-Gravenhage.

Aan het Bureau Heeregracht 4, zijn van 10-12 en van 2-4 uur, inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Commissie, den heer G. C. A. DE WIT, de Perponcherstraat n°. 93.

Een modiste die werk in Oost-Indië zoekt.	Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.
Een Dame die lessen geeft in Noorsch, Zweedsch, Duitsch en Italiaansch.	Drie Dames voor waarnemen van een huishouden en naar Indië gaan.
Drie jonge Dames voor Juffrouw van Gezelschap. Eene ook voor lectrice.	Drie Dames om bejaarde dame gezelschap te houden.
Een bekwame linnennaaster.	Twee Dames zoeken plaatsing als Steno-graaf, ook voor les geven.
Twee jonge Dames die als Gouvernante of Bonne naar Indië willen.	Een jonge Dame zoekt een t'huis zonder salaris bij eene dame om deze in de avonduren gezelschap te houden; kan in 4 talen voorlezen en maakt muziek.
Een gegageerd Onderofficier der Genietroepen zoekt een betrekking voor loopend beheer; schriftwerk of eene eenvoudige administratie; ook kantoorwerk in die richting.	Drie Dames om met eene familie op reis te gaan; waarvan de ééne Hollandsch, Duitsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebben veel gereisd.
Eene dame voor 't les geven aan spraakgebrekkigen.	Eene Juffrouw voor Depôthoudster.
Een Dame les geven in teekenen en portrettschilderen.	Een bekwame machinist machine bankwerker voor plaatsing in Oost- of West-Indië.
Een geroutineerd boekhouder 5 jaren als zoodanig in een hotel te Parijs werkzaam. Is tevens correspondent in de moderne talen. Uitmuntende referentiën.	Drie gew. O.-I. amt. voor adm. betrekking.
Twee Dames voor pianolessen.	Eene Dame v/h maken van fijne handwerken.
Een heer, gewezen fabricatiechef suikerfabriek, met diploma machinistenschol, voor admin. betrekking.	Een Dame voor administratieve betrekking.
Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.	Drie jonge Meisjes en een jonge Weduwoom als kinderjuffrouw mede naar Indië te gaan.
Eene Dame te Leiden voor het maken van uitzetten.	Twee gep. of, reeds eenige jaren in Indië werkzaam geweest, voor adm. betrekking.
Een gep. Off. O.I.L. voor admin. werk zonder salaris.	Een geg. Conductor der art. O.-I., met uitstekende aanbevelingen, voor admin. betrekking, toezicht houden in fabriek, concierge, enz.